

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä toukokuuta lähettäessään hallituksen esityksen laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista (HE 50/2005 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että ulkoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- alivaltiosihteeri Hannu Himanen ja henkilöstöjohtaja Maarit Jalava, ulkoasiainministeriö
- hallitusneuvos Tuija Wilska ja budjettineuvos Arto Merimaa, valtiovarainministeriö
- puheenjohtaja Pentti Vanamo, ulkoasiainhallinnon virkailijajhdistys UHVY.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulkomaanedustuksen korvauksista. Uusi laki korvaisi lain ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista. Esityksen tavoitteena on uudistaa ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmää koskeva lainsäädäntö siten, että se täyttää perustuslain asettamat vaatimukset. Samalla tehtäisiin nykyisiin säännöksiin tarpeelliseksi havaittuja säädösteknisiä ja muita muutoksia.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin korvauksista, joita maksetaan ulkomaanedustukseen määrätyn ulkoasiainhallinnon virkamiehen ulkomailla suorittamasta työstä ja paikallisista erikoisolosuhteista johtuvien erityisten menojen kattamiseksi. Tällaisia korvauksia ovat paikalliskorotus ja sen lisäksi maksettavat korvaukset, kuten esimerkiksi asuntokorvaus, lasten koulutuskor-

vaus, muuttokustannusten korvaus ja matkakorvaukset.

Korvaussäädösten rakenne ehdotetaan uudistettavaksi kaksiportaiseksi. Nykyisin asetuksessa määritellyt korvausperusteet nostettaisiin lain tasolle. Korvausten yleiset perusteet määriteltäisiin laissa ja yksityiskohtaiset säännökset korvauksista annettaisiin ulkoasiainministeriön asetuksella lakiin kirjattavien asetuksenantovaltuuksien nojalla. Tavoitteena on teknisesti selkeä ja täsmällinen säädöskokonaisuus.

Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä säilyisi sisällöltään pääpiirteissään samanlaisena kuin nykyisin. Asettautumiskorvaus ehdotetaan poistettavaksi erillisenä korvauslajina. Laki myös mahdollistaisi korvausjärjestelmän kehittämisen asetustason säännöksissä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ulkoasiainvaliokunta pitää lakiesitystä ulkomaanedustuksen korvauksista perusteltuna. Lakiesitys yksinkertaistaisi ulkomaanedustuksen korvauksia koskevaa järjestelmää muuttamatta perustelteiltaan hyvin toimivan järjestelmän keskeisiä piirteitä. Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota ulkoasiainhallinnon kilpailukykyyn työnantajana ja toteaa, että ulkomaanedustuksessa työskentelyn on oltava olosuhteiltaan kohtuullista ja taloudellisesti kilpailukykyinen valinta, jotta Suomen ulkomaanedustus säilyttää hyvät toimintaedellytyksensä. Valiokunta toteaa, että se on kiinnittänyt huomiota ulkoasiainhallinnon palkkauksen yleiseen jälkeenjääneisyyteen (UaVL 8/2001 vp), ja pitää tärkeänä, että tilanne korjataan uuden palkkausjärjestelmän kautta.

Ulkomailla työskentelevän työntekijän perhettä koskevat etuudet ovat keskeinen edellytys kohtuullisille työedellytyksille ulkomailla. Esi-tyksen perhettä koskevat korvausjärjestelmän keskeiset piirteet — mm. puolisorokutus ja koulutuskorvaus — ovat asianmukaisia. Ulkoasiainvaliokunta toteaa kuitenkin, että avopuolisot joutuvat korvausjärjestelmässä kohtuuttomaan asemaan, kun puolisoiksi määritellään yksinomaan virkamiehen aviopuoliso. Avopuolisolla ja virkamiehellä saattaa olla yhteisiä lapsia, mutta korvausjärjestelmä ei silti huomioi avopuolisoa, mikä saattaa esim. evakuoinneissa tai kuolemantapauksissa johtaa kohtuuttomiin ratkaisuihin.

Valiokunnan saamien asiantuntijaselvitysten mukaan etuisuuksia ei ole ulotettu avopuolisoihin sen takia, että valtio ei yleisessä työnantajapolitiikassaan huomioi työntekijöiden avopuolisoita edunsaajina. Avopuolisoita ei ole huomioitu myöskään nykyisessä korvausjärjestelmässä.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että ulkomaanedustuksessa työskentelevien virkamiesten avopuolisot ovat kuitenkin käytännössä ratkaisevasti erilaisessa asemassa kuin kotimaassa työskentelevien virkamiesten avopuolisot, koska ulkomailla puoliso on ratkaisevasti riippuvaisempi virkamiespuolisonsa asemasta ja työntekomahdollisuudet ovat rajoitetumpia. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että puolisoa koskevat etuudet edellyttävät asemapaikassa vietettävää vähimmäisaikaa, joka on yhtä pätevästi todennettavissa niin avio- kuin avopuolisoiden osalta.

Edellä todetun perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää perusteltuna, että lakiesityksen määritelmää koskevan 2 §:n puolisoa koskevaa määritelmää lavennettaisiin tavalla, joka huomioisi virkamiehen aviopuolison lisäksi vaihtoehtoisesti myös virkamiehen kanssa samassa taloudessa elävän avopuolison. Siksi ulkoasiainvaliokunta esittää hallintovaliokunnalle,

että se muuttaa 2 §:n 1 kohtaa siten, että puolisoilla tarkoitetaan virkamiehen aviopuolisoa tai avopuolisoa.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta esittää hallintovaliokunnalle lausuntonaan,

että hallituksen esitys laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista on kannatettava,

että hallintovaliokunta täsmentää lakiehdotusta siten kuin tässä lausunnossa esitetään ja

että hallintovaliokunta muutoinkin mietintöään laatiessaan ottaa huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä syyskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Kalevi Olin /sd
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Aila Paloniemi /kesk
	Jouni Backman /sd	Maija Perho /kok
	Eva Biaudet /r	Suvi-Anne Siimes /vas
	Antero Kekkonen /sd	Jari Vilén /kok
	Eero Lankia /kesk	Ben Zyskowitz /kok
	Suvi Lindén /kok	vjäs. Antti Kaikkonen /kesk.
	Petri Neittaanmäki /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jukka Salovaara.